

KPMG ehf.
Borgartúni 27
105 Reykjavík

Sími 545 6000
Fax 545 6001
Vefang www.kpmg.is

Fjármála- og efnahagsráðuneytið skrifstofa skattamála

Reykjavík, 23. mars 2021.

Umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (nýsköpun, arður, yfirskaðanefnd o.fl.).

Fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur birt til umsagnar framangreind drög að lagafrumvarpi. KPMG gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvarpsdrögin.

Um 1. gr. frumvarpsdraganna

Í 1. gr. frumvarpsdraganna er lagt til að við 9. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, verði aukið tveimur málslíðum um skattlagningu tekna stjórnarmanna í hlutafélögum og einkahlutafélögum er myndast við nýtingu þeirra á kauprétti hluta í viðkomandi félagi. Tekjurnar nema mismun kaupverðs og hærra gangverðs hluta á nýtingardegi kaupréttar. Lagt er til að slíkar tekjur stjórnarmanna verði skattlagðar með sama hætti og sams konar tekjur starfsmanna félaga, þ.e. að ekki komi til skattlagningar teknanna fyrr en stjórnarmaður selur hlutina. Jafnframt er áréttað að slíkar tekjur skuli skattlagðar sem launatekjur en ekki sem fjármagnstekjur. Ekki er þó lagt til að þessi háttur verði almennt hafður á við skattlagningu kaupréttartekna stjórnarmanna heldur eingöngu „*ef félagið fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki á því ári sem viðskiptin eru gerð*“. Í tilvitnuðu ákvæði er hugtakið nýsköpunarfyrirtæki bundið við félag sem stundar rannsóknir eða þróun skv. lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki. Rannsóknir og þróun miðast við afmarkað verkefni sem staðfest hefur verið að Rannís. Slíkar staðfestingar Rannís eru til árs í senn. Af orðum frumvarpsdraganna „*á því ári þegar viðskiptin eru gerð*“ má helst ætla að til þess að frestun skattlagningar eigi við þurfi verkefni félags að hafa hlotið staðfestingu Rannís fyrir það ár þegar stjórnarmaður nýtir kauprétt hluta í félaginu. Þó er ekki útilokað að skilja megin orðin svo að verkefni þurfi að hafi hlotið staðfestingu Rannís á því ári sem kaupréttarsamningur stjórnarmanns og félags var gerður. Æskilegt væri að taka af allan vafa í þeim efnum.

Helsta álitafni varðandi 1. gr. frumvarpsdraganna telur KPMG vera hvort ástæða sé til að takmarka gildissvið ákvæðisins við kaup stjórnarmanna á hlutum í nýsköpunarfyrirtækjum. Slík takmörkun er ekki til staðar varðandi skattlagningu kaupréttartekna starfsmanna félags. Í greinargerð frumvarpsdraganna kemur fram sú forsenda frestunar á skattlagningu kaupréttartekna að nýsköpunarfyrirtæki fái þá í auknum mæli notið sérfræðiþekkingar stjórnarmanna og geti haldið þeirri þekkingu innan félagsins. KPMG fær ekki annað séð en að þessi forsenda geti almennt átt við hvort heldur félag hefur með höndum verkefni sem hlotið hefur staðfestingu Rannís eða ekki. Þá minnir KPMG á að ákvæði 5. tölul. 2. mgr. 79. gr. a laga nr. 2/1995, um hlutafélög, og 5. tölul. 2. mgr. 54. gr. a laga nr. 138/1994, um einkahlutafélög, girða fyrir að stjórnarmenn fái notið kaupréttar í félögum af þeirri stærðargráðu að þeim ber að kjósa sér endurskoðanda. Kaupréttir stjórnarmanna geta því aðeins komið til í örfélögum og hluta lítilla félaga, sbr. stærðarskilgreiningar í 2. og 98. gr. laga nr. 3/2006, um ársreikninga.

Í kafla 3.1 greinargerðar frumvarpsdraganna segir m.a.: „Við þær aðstæður sem mælt er fyrir um í umræddri 9. gr. skal skattlagningu, þ.e. tekna í almennu skattþrepi samkvæmt ákvæðinu frestað þar til bréfin eru seld óháð verðgildi við sölu eða aðilaskipti með öðrum hætti á því tímamarki, sbr. 1. gr. laga um breytingu á ýmsum lögum til að styðja við fjármögnun og rekstur nýsköpunarfyrirtækja og smærri fyrirtækja í vextir, nr. 79/2016.“ KPMG auðkennir hér með sveru letri orð sem vert er að gefa gaum. Hér virðast því gerðir skórnir að til skattlagningar frestaðra kaupréttartekna geti komið við aðra eignyfirfærslu hluta en við sölu þeirra. Þótt hvorki gildandi ákvæði 3. máls. 9. gr. laga nr. 90/2003 né 1. gr. frumvarpsdraganna gefa tilefni til slíkrar ályktunar er engu að síður ástæða til að huga að því hvort eignayfirfærsla með öðrum hætti en við sölu skuli leiða til skattlagningar frestaðra kaupréttartekna. Einfaldast og rökréttast er að til skattlagningar kaupréttartekna komi við eignayfirfærslu hluta óháð því hvernig yfirfærsluna ber að, svo sem við gjöf, slit á fjárfélagi hjóna eða við arftöku. Þótt unnt væri að kveða á um að viðtakandi hluta yfirtaki þá skattalegu skuldbindingu sem í frestun kaupréttartekna felst, þá getur það varla talist fyllilega rökrétt að launatekjur verði skattlagðar hjá öðrum en þeim sem launatekjurnar hafði. Einnig er vert að hafa í huga þær aðstæður að launþeginn falli frá og dánarbú hans selji hluti sem launþeginn keypti á grundvelli kaupréttar. Enginn grundvöllur er til að skattleggja launatekjur manns sem væru þær launatekjur lögaðilans dánarbú. KPMG telur ástæðu til að kveða skýrt á um það í lögum við hvaða aðstæður til skattlagningar skuli koma.

Gildandi ákvæði 3. máls. 9. gr. laga nr. 90/2003 um frestun skattlagningar kaupréttartekna starfsmanna var lögfest með 1. gr. laga nr. 79/2016. Engar breytingar voru samhliða því gerðar á lögum nr. 45/1987, um staðgreiðslu opinberra gjalda. Í framkvæmd hefur þó verið litið svo á að félagi beri ekki að halda skatti eftir í staðgreiðslu af tekjum sem myndast við nýtingu starfsmanna á kaupréttum. Æskilegt væri að taka af allan vafa í þeim efnum, t.d. með því að auka við 1. mgr. 15. gr. laga nr. 45/1987 orðunum: en frá þeim draga laun sem frestað skal skattlagningu á skv. 9. gr. laga nr. 90/2003.

Um a-lið 2. gr. frumvarpsdraganna

Í a-lið 2. gr. frumvarpsdraganna er lagt til að aukið verði við 1. mgr. 18. gr. laga nr. 90/2003 nýjum málslið, svohljóðandi: „Heimilt er að fresta um tvenn áramót hagnaði lögaðila við skipti á breytanlegum skuldabréfum og hlutabréfum sem gefin eru út af félagi sem fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki á því ári sem viðskiptin eru gerð.“

KPMG telur tillögu þessa í grunninn jákvæða svo langt sem hún nær.

Skýrara orðalag væri að lögaðilum verði heimilt að fresta yfir tvenn áramót skattlagningu hagnaðar sem myndast við umbreytingu skuldabréfs þeirra með breytirétti í hluti í skuldara sem fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki. Áhöld kunna að vera um á hvaða tímamarki skuldari skuli uppfylla skilyrðið um að teljast vera nýsköpunarfyrirtæki. Þegar skuldabréf með breytirétti er gefið út, þegar umbreyting í hluti er gerð, eða jafnvel á báðum tímamörkunum? Kveða þarf á um tímamark þannig að ekki verði um villst. Af greinargerð frumvarpsdraganna má ljóst vera að með „breytanlegum skuldabréfum“ er átt við skuldabréf sem veitir lánardrottinni rétt til að breyta kröfu sinni á hendur félagi (skuldara) í hluti í félaginu, sbr. 47. gr. laga nr. 2/1995 og 31. gr. laga nr. 138/1994. Æskileg væri tilvísun til þeirra ákvæða svo ekki fari milli mála hvað átt er við.

Í greinargerð frumvarpsdraganna er einkennum skuldabréfa með breytirétti lýst þannig að þeim megi breyta í hlutabréf á fyrirfram ákveðnu gengi, sem gjarnan sé talsvert hærra en gengi hlutabréfanna við útgáfu skuldabréfsins. Þessi lýsing svarar ekki til framangreindra ákvæða í

hlutafélagalöggjöf um heimildir hlutahafafundar til töku skuldabréfaláns með breytirétti. Enginn áskilnaður er í þeim ákvæðum um fyrirfram ákvörðun fast gengis hluta við umbreytingu og því síður að gengi skuli ákvarðað hærra en gengi hluta á útgáfudegi skuldabréfsins. Jafnframt er í greinargerðinni tiltekinn sá valkostur eiganda skuldabréfs að breyta skuldabréfinu í hlutabréf „ef markaðsverð hlutanna hækkar umfram viðmiðunarverðið í skilmálum skuldabréfsins“. Hvort tveggja þetta orðalag greinargerðarinnar er villandi og gæti gefið tilefni til túlkunar ákvæðisins sem vîkur efnislega frá beinu orðalagi þess.

Deila má um réttmæti þess að skipa ákvæði því sem lagt er til innan 18. gr. laga nr. 90/2003, sem fjallar um sölu hlutabréfa undir millifyrirsögninni „Söluhagnaður af eignarhlutum í félögum“. Tekjur þær sem myndast við nýtingu umrædds breytiréttar eru ekki hagnaður af sölu hlutabréfa. Tekjurnar eiga fremur samleið með tekjum af afleiðum. Tillagan felur í sér frávik frá þeirri meginreglu, sem kveðið er á um í 3. mgr. 16. gr. laga nr. 90/2003, að söluhagnaður afleiða teljist til skattskyldra tekna á söluári. Efnislega ætti tillagan þar betur heima. Sú skipan ákvæðisins sem lögð er til í frumvarpsdrögunum gæti bent til þess að flokka bæri skuldabréf með breytirétti meðal eigin fjár en ekki meðal skulda í skattskilum. KPMG telur ríka ástæðu vera til að kveða í lögum nr. 90/2003 á um flokkun fjármálagerninga í skuldir annars vegar og eigið fé hins vegar. Það er unnt að gera með því að auka við 75. gr. þeirra nýrri málsgrein, svohljóðandi: „Fjármálagerningar skulu flokkaðir og færðir til skulda eða eigin fjár með sama hætti og í reikningsskilum, sbr. lög um ársreikninga, settar reikningsskilareglur og lög um bókhald.“

Um b-lið 2. gr. frumvarpsdraganna

Í b-lið 2. gr. frumvarpsdraganna er lagt til að aukið verði við 1. mgr. 18. gr. laga nr. 90/2003 nýjum málslíð, svohljóðandi: „Hagnaður einstaklings utan atvinnurekstrar af hlutabréfum eða hlutum þegar þau eru látn í skiptum fyrir hlutabréf eða hluti í öðru hlutafélagi, einkahlutafélagi eða samlagshlutafélagi að öllu leyti, telst til skattskyldra fjármagnstekna þegar hlutabréfin eru seld.“

Að mati KPMG er tillaga þess jákvæð í grundvallaratriðum.

Ótvírætt er að tillagan tekur aðeins til fólks utan atvinnurekstrar og að hagnaður sem myndast við skipti þess á hlutum í einu félagi fyrir hluti í öðru félagi skal skattlagður sem fjármagnstekjur. Af orðunum „að öllu leyti“ má ljóst vera að ákvæðinu er aðeins ætlað að eiga við þegar eingöngu er um skipti á hlutum í félögum að ræða en engin önnur verðmæti skipta um hendur í viðskiptunum. Ef þörf þykir að tiltaka samlagshlutafélög sérstaklega í ákvæðinu er ástæða til að taka jafnframt fram að samlagshlutafélag hafi sjálfstæða skattaðild. Sala hlutabréfa í samlagshlutafélagi sem sætir eigendaskattlagningu jafngildir skattalega hlutfallslegri sölu eigandans á eignum félagsins.

Skipti tveggja skattaðila á hlutum sem þeir eiga felur í sér sölu af beggja hálfu, sbr. 1. mgr. 25. gr. laga nr. 90/2003. Myndast getur skattskyldur söluhagnaður við skipti á hlutum, þ.e. ef gangverð hluta er hærra en stofnverð þeirra hjá þeim sem hlutina lætur af hendi. Tillagan í frumvarpsdrögunum er um að skattlagningu slíks hagnaðar verði frestað þar til seldir eru þeir hlutir sem fást í skiptunum.

Eftir orðanna hljóðan tillögunnar tekur hún einnig til þess ef maður leggur hluti í einu félagi inn í annað félag gegn greiðslu með hlutum í síðar nefnda félaginu.

Á ýmsum álitefnum er ekki tekið í tillögunni. Myndist tap við sölu þeirra hluta sem fást í skiptunum (viðtökuhluta) er þá heimilt að draga það sölutap frá hinum frestaða söluhagnaði, sbr. 1. mgr. 24. gr. laga nr. 90/2003? Myndist sölutap við skiptin er þá heimilt að draga það tap frá hagnaði af sölu

viðtökuhlutanna, sbr. sama lagaákvæði? Getur eignayfirfærsla viðtökuhluta með öðrum hætti en við sölu leitt til skattlagningar frestaða söluhagnaðarins, sbr. umfjöllun hér framar um 1. gr. frumvarpsdraganna? KPMG telur ástæðu til að taka með afgerandi hætti á þessum álitaefnum í frumvarpsdrögunum.

Í niðurlagi kafla 3.3. í greinargerð frumvarpsdraganna er greint frá því að reglur um frestun skattlagningar við skipti á hlutabréfum sé að finna í rétttri margra ríkja. Þær reglur byggist á sjónarmiði um að sanngjarnt sé „að fresta skattlagningu söluhagnaðar þar sem endurgjaldið er einungis í formi annarra hlutabréfa, að uppfylltum nánari skilyrðum“. KPMG auðkennir hér með sveru letri orð sem gjalda verður varhug við. Orðin kunna að vera skilin svo að tillagan í frumvarpsdrögunum feli, að virtum réttarreglum annarra ríkja, í sér einhver önnur skilyrði en beinlínis koma fram í orðum tillögunnar.

Um 3., 4. og 5. gr. frumvarpsdraganna

KPMG gerir ekki athugasemd við þá tillögu 3. gr. frumvarpsdraganna að yfirsattanefnd skuli skipuð fimm eða sex nefndarmönnum. Notkun orðsins „einstaklingar“ stingur þó í stúf við orðnotkun í 9. gr. laga nr. 30/1992, sbr. orðin „og skulu fjórir nefndarmanna hafa starfið að aðalstarfi“. KPMG varar við upptöku orðskrápisins nefndareinstaklingar.

KPMG gerir heldur ekki athugasemd við tillögu 4. gr. frumvarpsdraganna um framlagningu gagna um málskostnað. KPMG gerir hins vegar þá tillögu að orðin „eðlilegt var að“ verði felld brott úr 2. mgr. 8. gr. laga nr. 30/1992. Á grundvelli þeirra orða hefur yfirsattanefnd, í starfsreglum sínum um ákvörðun málskostnaðar, tekið sér vald til að ákveða hámarkspóknun sérfræðings út frá reglum ríkisskattstjóra um lágmarks reiknað endurgjald. Með því hefur yfirsattanefnd girt fyrir að kærendur fái raunverulegan útlagðan málskostnað sinn greiddan úr ríkissjóði þótt efnislegur grundvöllur sé til þess.

KPMG gerir ekki athugasemd við þær breytingar sem lagðar eru til í 5. gr. frumvarpsdraganna.

Um 6. til 10. gr. frumvarpsdraganna

KPMG tekur undir tillögu í 6. gr. frumvarpsdraganna og gerir ekki athugasemdir við 7.-10. gr. þeirra.

Virðingarfyllst,

KPMG ehf.

